

OVERZICHT DER BESCHIKBARE GEGEVENS OVER INSECTENPLAGEN
IN ONZE BOSSCHEN EN ANDERE HOUTOPSTANDEN IN HET JAAR 1945

(with a summary in English)

door

E. T. G. Elton

(Biologisch Laboratorium „Hoenderloo“).

De waarnemingen over het optreden van schadelijke insecten in onze bosschen en andere houtopstanden zijn grootendeels verricht door de waarnemersorganisatie van het Comité ter Bestudeering en Bestrijding van Insectenplagen in Bosschen. Voor de medewerking die wij van de leden dezer organisatie mochten ontvangen betuigen wij op deze plaats onzen welgemeenden dank.

Groote dennensnuittor (*Hylobius abietis* L.)

Matige tot ernstige schade in de houtvesterij Nijmegen, en ernstige schade in de omgeving van Venlo. In de omgeving van Otterlo trad de kever matig schadelijk op.

Kleine dennensnuittor (*Pissodes notatus* F.).

Ernstige schade in de omgeving van Venlo. Hierbij moge worden opgemerkt, dat *P. notatus* in den regel slechts boomen aantast, die reeds door een andere oorzaak zijn verzwakt.

Grijze dennensnuittor (*Brachyderes incanus* L.).

In de houtvesterij Nijmegen plaatselijk eenige schade.

Eikelboorder (*Balaninus glandium* Mrsh.).

Dit kevertje komt in Nederland zelden in groote aantallen voor. Deze keer werd ons lichte beschadiging op het landgoed „de Eeze“ (Willemsoord) gemeld.

Dennenscheerder (*Myelophilus piniperda* L.).

Zoals te verwachten was is de dennenscheerder vrijwel overal in ons land zeer sterk toegenomen als gevolg van de beschadiging van groote boschcomplexen gedurende de laatste fase van den oorlog en als gevolg van het feit, dat overal groote hoeveelheden ongeschild hout te vinden waren, bestemd of gebruikt voor versterkingen, versterkingen, enz. Ernstige plagen waren, zooals altijd, van lokaal karakter. Het aantal plaatsen waaruit ons ernstige aantasting werd gemeld, was echter groot. Het waren de volgende: Willemsoord, Enschede, Het Loo, Otterlo, Z.W. Veluwe, 's-Heerenberg, de bosschen der houtvesterij Nijmegen, Asten, de bosschen van de houtvesterij Utrecht, Zeist, „De Treek“ (Maarn), Bergeijk, Deurne, Venlo.

Hoewel de plaag op het oogenblik ernstig kan worden genoemd, mag toch verwacht worden, dat zij door het nemen van de geëigende maatregelen, t.w. het wegvoeren van ongeschild hout en het leggen en tijdig schillen van vangstammen, weer tot normale proporties teruggebracht zal kunnen worden.

Iepenspinkevers (*Eccoptogaster* sp.).

Van deze overbrengers der iepenziekte werd het schadelijk optreden gemeld uit de steden Utrecht, Leeuwarden, Haarlem, en uit de omgeving van Castricum.

Hylastes ater Payk.

In den Achterhoek ging een jonge aanplant van groveden te gronde door aantasting door dit insect.

Elzenhaantje (*Agelastica Alni* L.)

Van dit kevertje werd slechts sporadisch beschadiging gemeld. Alleen in de Loenermark (bij Apeldoorn) trad ernstige vreterij op, terwijl bij Esbeek (N.B.) matige beschadiging werd geconstateerd.

Eikenaardvloer (*Haltica quercetorum* Fondr.).

In tegenstelling met voorgaande jaren is dit kevertje in groote getale opgetreden. De soort was over de geheele Veluwe algemeen, en veroorzaakte op vele plaatsen kaalvreterij. Ook uit Deventer e.o., het Utrechtsche heuvelland en Gaasterland werd kaalvreterij gemeld.

Bastaardsatijnvlinder (*Nygmia phaeorrhoea* Don).
Sinds 1942 is deze rups nergens, bijzonder schadelijk opgetreden. Dit jaar werd alleen uit de duinstreek vreterij aan duindoorn gemeld.

Groote en kleine wintervlinder (*Hibernia defoliaria* Cl. en *Chematobia brumata* L.).
Lichte beschadiging van eiken in de omgeving van Vaals.

Wilgenhoutrups (*Cossus cossus* L.).
Schade aan elzen in de omgeving van Arnhem.

Dennenlotrups. (*Evetria* (= *Retinia*) *buoliana* Schiff.) en andere *Evetria* (= *Retinia*) soorten.

De dennenlotrups veroorzaakte slechts plaatselijke schade van beteekenis en wel in de omgeving van Willemsoord en in de houtvesterij Nijmegen. Uit andere deelen van het land werd lichte beschadiging gemeld, niet alleen aan *Pinus silvestris*, maar ook aan *P. corsicana* en *P. austriaca*.

Bij Ossendrecht (N.B.) werd in 1945 evenals in 1944 aantasting van de zeeden (*P. maritima* Poir) door *Evetria* (= *Retinia*) *sylvestrana* Curt. waargenomen¹).

Eikenbladroller (*Tortrix viridana* L.).

De eikenbladroller heeft dit jaar weinig schade aangericht. Slechts in de omgeving van Beekbergen en bij Emmen trad hij talrijker op.

Kardinaalsmutsmot (*Yponomena evonymella* Scop.).
Kaalvreterij aan kardinaalsmuts op Terschelling.

Lariksotje (*Coleophora laricella* Hb.).

Ernstige beschadiging werd slechts uit twee plaatsen gemeld: uit de omgeving van St. Anthonis, Mill en Molenheide (N.B.), en van het landgoed „de Eeze" (Willemsoord). Verder op vele plaatsen lichte beschadiging.

Slakvormige bastaardrups van de linde (*Caliroa annulipes* Kl.).

Uit Rotterdam werd kaalvreterij in de stadsbeplantingen gemeld. In andere deelen van het land trad lichte beschadiging op.

Dennenbladwesp (*Diprion pini* L.).

Deze soort vormde in 1943 in vele deelen van het land een ernstige plaag. In 1944 zijn bij Eindhoven en op de Veluwe uitgestrekte bosschen kaalgevreten. Dit jaar was de schade echter aanmerkelijk minder. Bij Eindhoven is de plaag onverwacht tot staan gekomen, waarschijnlijk als gevolg van de zeer ongunstige weersomstandigheden in het najaar 1944, waardoor de jonge larven te gronde zijn gegaan.

Ernstige beschadiging werd dit jaar alleen gemeld uit Dalfsen (Overijssel) en de omgeving van Bergen op Zoom. Verder vertoonden enkele bosschen in de provincie Overijssel lichte aantasting, terwijl ook uit Willemsoord, Oisterwijk en Gieten (op *Pinus austriaca*) lichte aantasting werd gemeld.

Lariksbladwespen (*Lygaeonematus wesmaeli* Tricht en *L. laricis* Htg.)

Vrij ernstige aantasting van Japansche lariks in de omgeving van Ommen, lichte aantastingen elders.

Sparrenbladwesp. (*Lygaeonematus abietum* Htg.)

Ernstige beschadiging bij Gieten (D), en bij Ede en Bennekom: elders plaatselijk lichte beschadiging.

Spinnende lariksbladwesp (*Cephaleia alpina* Klug.)

Beschadiging van Japansche lariks in de omgeving van Schoono en Gees (Emmen), en in ernstige mate bij Gieten (D).

Bladwespen van berk en wilg.

Een nadere determinatie dezer bladwespenlarven was ons niet mogelijk. Er werd kaalvreterij gemeld uit het Koornburgerveen (Winterswijk).

Beukenwolluis (*Cryptococcus fagi* Bärenspr.).

Lichte aantasting werd gemeld van het landgoed Middachten (De Steeg), uit de omgeving van Ede, van Oud Reemst en van Otterlo. Waarschijnlijk veroorzaakte deze soort over de geheele Veluwe lichte schade.

¹) H. S. de Koning. Beschadiging van naalden en knoppen van den zeeden (*Pinus pinaster* Ait.) dor *Evetria sylvestrana* Curt. Ned. Boschb. Tijdschr. 7, 9, p. 263 (1944).

idem *Evetria sylvestrana* Curt. op zeeden in 1945. Ned. Boschb. Tijdschr. 17, 10, p. 292 (1945).

Douglaswolluis (Gilletteella (=Chermes) cooleyi Gill.).

Plaatselijk lichte schade, aanzienlijk lichter dan in 1944 en vorige jaren.

Eikenbladmineerders (Tischeria (= Gracilaria) complanella Hb. en Rhynchaenus quercus L.).

Een rante beschadiging door eikenbladmineerders trad op bij Bergen (N.B.) en plaatselijk in de provincie Utrecht.

Hoornaarwesp (Vespa crabo P.).

Deze wesp heeft reeds meer op het landgoed Middachten (de Steeg) schade aangericht aan jonge essen dan het afknagen van de schors. Dit jaar is slechts lichte beschadiging opgetreden. (De afgeknaagde schors wordt voor de nestbouw gebruikt).

SAMENVATTING.

Dit overzicht kan het beste samengevat worden in de tabellen I en II:

Tabel I. De in 1945 opgetreden schadelijke insecten, gerangschikt naar het beschadigde gewas.

Tabel II. De graad van beschadiging zooals zij door de verschillende insectensoorten in de verschillende provincies werd aangericht.

SUMMARY.

The foregoing is a survey of the available data concerning insect pests in forests and other ligneous growths in the Netherlands in the year 1945.

The results are summed up in the tables I and II, the legends of which are in Dutch and English.

Table I. The pest insects that were in evidence in 1945, grouped according to their host plants.

Table II. The degree of damage inflicted by the various species in the different provinces of the Netherlands.

Tabel I — Table I.

Boom } Tree } species	Aangetast door: Infested by:
<i>Pinus silvestris</i> L.	<i>Myelophilus piniperda</i> L. <i>Diprion pini</i> L. <i>Evetria buoliana</i> Schiff. <i>Pissodes notatus</i> F. <i>Ptylobius abietis</i> L. <i>Brachyderes incanus</i> L. <i>Hylastes ater</i> Payk. <i>Evetria buoliana</i> Schiff.
<i>Pinus corsicana</i>	" " "
" <i>austriaca</i>	<i>Diprion pini</i> L.
" <i>maritima</i> Poir.	<i>Retinia</i> sp.
<i>Picea excelsa</i> Link	<i>Lygaeonematus abietum</i> Htg.
<i>Pseudotsuga Douglasii</i> Carr.	<i>Gilletteella</i> (= <i>Chermes</i>) <i>cooleyi</i> Gill.
<i>Larix decidua</i> Mill., <i>L. leptolepis</i> Murr.	<i>Coleophora laricella</i> Hb. <i>Cephaelea alpina</i> Klug. <i>Lygaeonematus wesmali</i> Tricht.
<i>Quercus</i> sp.	<i>Haltica quercetorum</i> Fodr. <i>Balaninus glandium</i> Mrsh. <i>Tischeria</i> (<i>Gracilaria</i>) <i>complanella</i> Hb. <i>Rhynchaenus quercus</i> L. <i>Hibernia defoliaria</i> Cl. <i>Cheimatobia brumata</i> L. <i>Tortrix viridana</i> L. <i>Nygmia phaeorrhoea</i> Don.
<i>Hippophaes rhamnoides</i> L.	<i>Vespa crabo</i> P.
<i>Fraxinus</i> sp.	<i>Caliroa annulipes</i> Klg.
<i>Tilia</i> sp.	<i>Cossus cossus</i> L.
<i>Alnus</i> sp.	<i>Agelastica alni</i> L.
<i>Fagus sylvatica</i> L.	<i>Cryptococcus fagi</i> Bärenspr.
<i>Evonymus Europaea</i> L.	<i>Yponomeutha evonymella</i> Scop.
<i>Ulmus</i> sp.	<i>Eccoptogaster</i> sp.

	Provincies — Provinces.									
	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Holland	Zeeland	N. Brabant	Limburg
<i>Hylobius abietis</i> L.					C				b	b
<i>Pissodes notatus</i> F.										d
<i>Brachyderes incanus</i> L.									b	b
<i>Balaninus glandium</i> Ursh.			c							
<i>Myelophilus piniperda</i> L.			b	b	b	b			b	b
<i>Eccoptogaster</i> sp.	b				a	b	b			
<i>Hylastes ater</i> Payk.					ac				b	
<i>Agelastica alni</i> L.					Ba					
<i>Haltica quercetorum</i> Fondr.	a			a		a				
<i>Nygmia phaeorrhoea</i> Don.							c			
<i>Hibernia defoliaria</i> Cl.										c
<i>Cheimatobia brumata</i> L.										c
<i>Cossus cossus</i> L.					b					c
<i>Evetria</i> (= <i>Retinia</i>) sp.			b				c		b	c
<i>Tortrix viridana</i> L.			b	c	b					c
<i>Yponomeutha evonymella</i> Scop.							a			c
<i>Coleophora laricella</i> Hb.			b	c	c	c			b	c
<i>Caliroa annulipes</i> Htg.				a	c		ac			
<i>Diprion pini</i> L.			c		c				b	
<i>Lygaeonematus wesmäelli</i> Tricht.				b	c					c
<i>laricis</i> Htg.										
<i>abietum</i> Htg.			b		b	b				
<i>Cephaleia alpina</i> Htg.			a							
<i>Cryptococcus fagi</i> Bärenspr.					C					
<i>Gilletteella</i> (= <i>Chermes</i>) <i>Cooleyi</i> Gill.					c	c			c	
Diverse eikenbladmineerders					c					
Diverse oak-leaf miners					c	a				a
<i>Vespa Crabo</i> P.					c					

A = zware beschadiging (met kaalvreterij)
 = serious damage (defoliation)
 a = idem, plaatselijk
 = " , local
 B = beschadiging (zonder kaalvreterij)
 = damage (no defoliation)
 b = idem, plaatselijk
 = " , local

C = onbeteekenende vreterij
 = slight damage
 c = idem, plaatselijk
 = " , local
 d = secundaire beschadiging
 = secondary damage.